

imel o Bledu pisati. Da bi Verbovec imel romantično lego, bi tudi Angleži, Talijani in Ljubljanci ga prišli obiskavat, ali tako ima samo mlako, polno žab in rac in gosk, namesto jasnega jezera, namesto košatih logov nekoliko votlih verbač namesto ponositega grada na sterminski pečini, samo na štok visok „rotovž“, vendar ima zdravo kopel v bistri Muri, v kateri se tudi gosti smejo zastonj kopati. Zato pa tudi ne doživi tako junaških del, kakoršne bleški fantje, kateri marsikateri škric odtergajo in ga hranijo kot trofejo v svojih skednjih. Vendar za danes zadosti. Bog Vas živi dragi stric. Vaš Vicko.

Narodne pesme Vendov gorne Lužnice.

Imamo sedem občnih imen, pod ktere moremo vse pesmi tega naroda uverstiti.

1. Pšezpolna, ime sestavljeno iz „pšez“ (skozi, po) in „polo“, (polje). Te pesmi pojó delavci na polji, pastirji in pastarice na paši, pa tudi fantini iz pivnice na dom gredé.

2. Rončka (dimin. iz rono = stavek). Občna navada je, da vsaki fantin, kateri se plesa vdeleži, nekatere okrogle za svoj denar posebej zaigrati dá in ta čas ples vodi. Ko preneha, podá svoji plesavki ročko piva, se vstopi z njo pred godce, da ji „rončko“ zaigrajo. Ostali plesavci in plesavke pa obstopijo in pojejo pesem, ktere napev godci godejo; ko jo dokončajo, napije devojka dragemu in družbi, godci ročko izprazni — pa drugi plesovodja nastopi.

3. Reje; pesme, ktere plesavci med plesom k viži plesa pojejo.

4. Wuženjenja. Ako se družba fantinov ali deklet snide, zapojejo pesem, v katero imena pričujočih vpletajo, kakor na primer v nemški dijaški pesmi (Studentenlied): „Lasset die feurigen Bomben erschallen“ itd.

5. Kwasne spjewy. Pojó jih svatje gredé k poroki in od poroke, pred hišo ženina in neveste.

6. Stonanje (stokati). Ako v vasi kdo kruha speče ali prešiča zakolje, pride navadno zvečer predic pod okno, ktere pojó pesem, da hleb kruha ali klobaso dobijo. Velikost hleba ali klobase je v nekterih vaséh natančno odločena, drugači pa dá gospodar, kolikor hoče. Po nekterih krajih so pa to navado celó opustili.

7. Podkhyrlušje, iz „pod“ in „khyrluš“ *κρυπτε ἔλεσος*) pomeni legendo. Imajo pa tudi prozaične legende „bamžički“ imenovane.

Kar napeve zadene, jih smemo derzno najboljšim nemškim narodnim napevom primerjati. Nekteri so zlo starim cerkvenim napevom podobni, kar nam njih visoko starost pričuje. Imajo večidel značaj slovenskih narodnih pesem; kateri so pa bolj nemškim vižam podobni, spadajo v novejšo dobo. Posebno podobni so napevom velikoruskih narodnih pesem; pojejo se, razun „Reji“, vlagamo, z trepetajočim glasom, podobno petju Kozakov in iztočnih slovanskih narodov. Rabijo soseben pogostoma v začetku verste zlog „Ha“ ali „Hale“, pritaknejo ga pa tudi med prilog in ime, kjer zloga v tekstu pomanjkuje, brez obzira na pomen. Katoliški Vendi vpletajo te besedice tudi cerkvenim pesmam, kar je zlastno, vendar ne neprijetno slišati. Cerkveno petje evangelijskih Vendov je bolj ponemčeno, in ker se z orgljami poje, se taki medmeti vplesti ne morejo. To posebnost najdemo tudi pri Malo- in Veliko-rusih. Tudi nemške narodne pesme imajo pogostoma „und“ in „aber“ brez posebnega pomena. Verhovski.

Kratkočasno berilo.

Ni nesreče brez sreče.

Pred kakimi tridesetimi leti je živel na Českem v selu, Nepomuk z imenom, kmet, ktereга je obdaril Bog obilo z otroci, pa pičlo s premoženjem. Ta Nepomuk pa ni mestice

enacega imena, v katerem je bil rojen sv. Janez Nepomučan; leži pa vendar tudi v klatoviškem okrožji ne dalje od bavarske meje.

Kmetič je bil vdovec in obdeloval je z žulnatimi rokami košček svojega posestva, da je sebe in svoje otročičke preživil. Enega dné orje, in orje precej globoko, kakor se ondi zemlji prilega. Ko pride do uzár, hoče pljug obrniti, pa kar se mu upre čertalo, ki se zlomi in izvalí se iz perstí precej velik kamen, ktereга je čertalo zadelo.

Kmetič zaškriplje z zobmi — skoraj da ni prav debelo zaklél — in premišljuje nesrečo, ktera ga je zadela. Se vé, da je bilo zdaj oratve konec. Čeh je pa sploh dosti umen in pogleda vsako reč od vsake strani. Naš kmetič ogleda tudi izorani kamen; kar vidi, da se nekako svéti. Sklene tedaj ga na svoj dom nesti, ga položí na voz in pelje sabo.

Otroci njegovi so se pač veselili, ko so vidili kamen, ki se je lesketal, kakor če bi bil z zvezdicami obsejan. Pa kmali so se ga do sitega nagledale njih oči, ker jih začne opominjati glad, da prazni želodec pod rebri vasuje. Zakaj ni ga bilo hleba pri hiši, da bi jih bil oče nasitil. Kaj je bilo očetu storiti? Mir in slogo doma ohraniti, gré v mesto Klatove s pičlim upanjem, da bo morda komaj toliko za kamen dobil, kolikor ga bo pot stala. Al kamen je bil presvetal in to je unelo upanje ubozega kmetiča. Prime tedaj za sekiro, mahne po kamnu in odkruši vogál, da bi ga nesel v mesto pokazat.

V Klatovih je bil en sam zlatar. K temu gré kmetič in mu pokaže košček kamna, prašaje ga, ali bi mu bil kamen za kako rabo. Zlatar ogleduje in ogleduje kamen, ter reče pošteno: „Ljubi prijatelj, toliko ne premorem, da bi ta kamen kupil od Vas; če mi ga pa upate, ga bom pokazal bogatim ljudém, kateri morda kakih dve sto goldinarjev dajo za-nj“.

Vés vesel mu reče kmet, da je to le košček velicega kamna, ktereга ima še domá in kateri je najmenj kakih 25 funtov težek.

Zlatar mu ni hotel verjeti in mu reče: „To je, kar še ne veste, tako imenovani zlatni topas, to je, eden izmed dragih žlahtnih kamnov; svoje žive dni pa še nisem slišal od tako težkih topasov.“

„Pojdite le z mano“, odgovori kmet, „in prepričali se bote, da resnico govorim.“

Zlatar zaprè svojo štacuno in gré s kmetom v Nepomuk. Ko vidi kamen, mu pové naravnost, koliko utegne vreden biti. Pogodita se tedaj, da pojde zlatar s kamnom v Prago, ga prodat in da ostane za plačilo tretji del tega njemu, kar bo za-nj skupil.

In tako se je tudi zgodilo. Bil je ravno tisti čas nadvojvoda, poznejši cesar Ferdinand I. v zlatni Pragi. Stanovi českega kraljestva so sklenili, njemu v čast darilo pokloniti in zvolili so kupico v to, ktera je bila iz imenovanega kamna izrezana, ki je bil največji do sedaj znani topas te verste.

Sedaj je ta kupica, ako se ne motimo, sopet v Pragi, in sicer v českem muzeumu. Koliko je stala ta kupica česke stanove, se ne vé; da so mogli pa za kamen veliko dati, je gotovo, ker si je nepomuški kmet veliko kmetijo v Kleneču kupil in do svoje smerti kot najpremožnejši kmet v celem klatoviškem okrogu veljal.

Pravlica iz Krajnskega.

1. Škratelj v podobi mačka.

Neki voznik je s svojo družino in s svojo ženo vedno v prepiru živel; črnega mačka je prav rad imel, ženo pa klel in pretepal. Enkrat gré iz doma; ko gré spet domu, sliši blizo doma v neki stergani zapušeni bajti pogovor; gré bližej zvedit, da v nji kdo se pogovarja; tudi notri pogleda in vidi svojega črnega mačka, da med trumo drugih mačkov